

Słowo wstępne

Trafność ujęcia przez Tomasza Luterka reprivatyzacji jako problemu w kontekście zmian ustrojowych, które nastąpiły w Polsce po 1989 roku wynika między innymi z braku przeprowadzenia w kraju reprivatyzacji ustawowej, obejmującej wszystkie grupy poszkodowanych, które utraciły mienie wskutek przeprowadzonej nacjonalizacji, poczynając od 1944 roku (dekret o reformie rolnej). Reprivatyzacja – która stanowi przeciwieństwo pozbawienia własności – jako zjawisko gospodarcze, społeczne i prawne jest procesem złożonym. Autor zwraca uwagę na zróżnicowane znaczenie tego terminu w kontekście nacjonalizacji, denacjonalizacji, komunalizacji i uwłaszczenia. Zrozumienie istoty reprivatyzacji jest możliwe na gruncie nie tylko definiowania samego terminu „reprivatyzacja” w kontekście takich pojęć jak nacjonalizacja, ale w ujęciu dynamicznym – jako zjawiska wielowymiarowego, gdy krzyżują się wielorakie sprzeczne interesy. Analizując problem reprivatyzacji, autor wskazuje na występowanie sprzecznych interesów zwłaszcza w odniesieniu do kwestii odszkodowania za utracone mienie prywatne.

Roszczenia dawnych właścicieli, których pozbawiono własności, są przeciwstawne interesom tych, którzy władają przedmiotem roszczeń w dobrej wierze. Państwo w układzie omawianych interesów występuje co najmniej w podwójnej roli: jako adresat roszczeń, a także jako gwarant ładu społecznego oraz prawnego, w tym stabilności stosunków własnościowych.

Tym, co odróżnia tę książkę od innych opracowań poświęconych reprivatyzacji, restytucji, a także prywatyzacji jest odejście od fragmentarycznego traktowania tych procesów na rzecz szerokiego spojrzenia. Dlatego uważam, że w warstwie poznawczej jej głównym walorem jest interdyscyplinarne spojrzenie na problematykę zmian własnościowych w okresie ostatnich 70 lat w Polsce i w innych krajach naszego regionu. Autor jest z wykształcenia prawnikiem, posiada praktykę rzeczoznawcy majątkowego, a więc wiedzę ekonomiczną, a w tej książce legitymuje się również bogatą wiedzą historyczną i ciekawymi przemyśleniami politologicznymi. Nie stroni też od formułowania założeń aksjologicznych. Szczegółowe potraktowanie omawianych zagadnień oraz bogata dokumentacja prawna i historyczna przedstawiona w książce każą przypuszczać, że jej czytelnikami będą osoby studiujące te i podobne zagadnienia w ramach szerokiego nurtu badań transformacji gospodarczej oraz ewentualni twórcy przyszłych rozwiązań prawnych służących ostatecznemu rozwiązaniu ciężącej nam, wciąż niezłatwionej sprawy reprivatyzacji.

prof. Barbara Błaszczyk

Książka Tomasza Luterka stanowi pionierskie, wszechstronne i bardzo wnikliwe studium reprivatyzacji – największej porażki pod innymi względami całkiem udanej polskiej transformacji postkomunistycznej. Do niewątpliwych zalet pracy zaliczam także konkretne – realistyczne, a zarazem sprawiedliwe społecznie – propozycje rozwiązania tego jak dotąd nierozwiązywalnego problemu.

prof. Piotr Kozarzewski

Część książki Tomasza Luterka jest poświęcona problemowi wyceny majątku podlegającego ewentualnej reprivatyzacji. Z punktu widzenia praktycznego jest to kwestia podstawowa. Nie zdradzę jednak czytelnikom, jaką metodę wyceny proponuje autor, zachęcając do lektury i refleksji. Warto ją podjąć, bo skoro własność prywatną uznaliśmy za zdrową podstawę gospodarki, to prędzej czy później reprivatyzacja może powrócić jako ważny temat polityczny. Przemawiają za tym argumenty natury moralnej, prawnej, ekonomicznej, społecznej oraz kulturowej, o których pisze autor.

prof. Wojciech Roszkowski

ISBN 978-83-64091-60-5

